

SZACOWANIE NIERUCHOMOŚCI

pod redakcją Jerzego Dydenki

---

4. WYDANIE

SZACOWANIE NIERUCHOMOŚCI

pod redakcją Jerzego Dydenki

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

4. WYDANIE

Stan prawny na 15 marca 2020 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały napisali:

Małgorzata Bałko – rozdz. XXVII
Anna Barańska – rozdz. XXX
Anna Barańska, Jerzy Dydenko – rozdz. XXXII, XXXIV
Anna Beer-Zwolińska – rozdz. XLIII
Małgorzata Borowska, Jerzy Dydenko – rozdz. XIX
Krzysztof Czerkas – rozdz. XXVI
Dorota Dąbek – rozdz. V
Paweł Dąbek – rozdz. VI, VII, VIII
Paweł Dąbek, Maria Zawadzka – rozdz. XIII
Jerzy Dydenko – rozdz. III, IV, XIV, XVIII, XXIII, XXVIII, XXXVI, XXXVII, XXXVIII
Jerzy Dydenko, Katarzyna Nowak – rozdz. XVI
Jerzy Dydenko, Elżbieta Szczawińska – rozdz. XV
Jerzy Dydenko, Marek Ślusarczyk – rozdz. XLIV
Jerzy Dydenko, Tomasz Telega – rozdz. I
Jerzy Dydenko, Małgorzata Uhruska – rozdz. XXXV
Jerzy Dydenko, Krzysztof Urbańczyk – rozdz. II
Dariusz Fatuła – rozdz. XXV
Jerzy Filipiak – rozdz. XXXI, XLII
Zbigniew Makiela – rozdz. XXIV
Karol Noga – rozdz. XI
Monika Nowakowska – rozdz. XXXIX
Janusz Schilbach – rozdz. XX, XXI, XL
Anna Tarczyńska-Galaś – rozdz. XVII
Małgorzata Uhruska – rozdz. XXXIII
Jolanta Wojtowicz-Żygadło – rozdz. XXIX
Maria Zawadzka – rozdz. IX, X, XII
Robert Zygmunt – rozdz. XXII, XLI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-704-6

4. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Przedmowa do IV wydania	27
--------------------------------------	----

Wykaz skrótów	29
----------------------------	----

Rozdział I

Rzecznawstwo majątkowe

<i>Jerzy Dydenko, Tomasz Telega</i>	33
---	----

1. Wprowadzenie .....
2. Uzyskanie uprawnień rzeczoznawcy majątkowego .....
3. Wykonywanie zawodu rzeczoznawcy majątkowego .....
4. Doskonalenie kwalifikacji zawodowych rzeczoznawcy majątkowego .....
5. Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej rzeczoznawcy majątkowego .....

Rozdział II

Status rzeczoznawcy majątkowego

<i>Jerzy Dydenko, Krzysztof Urbańczyk</i>	43
---	----

1. Definicja rzeczoznawcy majątkowego .....
2. Formy działalności zawodowej rzeczoznawcy majątkowego .....
3. Kompetencje rzeczoznawcy majątkowego .....
4. Zasady wykonywania zawodu rzeczoznawcy majątkowego .....
5. Odpowiedzialność zawodowa rzeczoznawcy majątkowego .....
- 5.1. Ocena prawidłowości sporządzenia operatu szacunkowego .....
- 5.2. Odpowiedzialność zawodowa rzeczoznawcy majątkowego .....
6. Odpowiedzialność cywilna i karna rzeczoznawcy majątkowego .....
- 6.1. Odpowiedzialność cywilna rzeczoznawcy majątkowego .....
- 6.2. Odpowiedzialność karna rzeczoznawcy majątkowego .....

Rozdział III

Nieruchomości. Definicje i pojęcia

<i>Jerzy Dydenko</i>	59
----------------------------	----

1. Wprowadzenie .....
2. Nieruchomość gruntowa i jej części składowe .....
3. Nieruchomość budynkowa .....
4. Nieruchomość lokalowa .....

Rozdział IV**Spółdzielcze prawa do lokalu**

<i>Jerzy Dydenko</i>	70
1. Uwagi wstępne	70
2. Działalność spółdzielni mieszkaniowej	70
3. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego	71
4. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	74

Rozdział V**Podstawy prawa i postępowania administracyjnego**

<i>Dorota Dąbek</i>	77
1. Zasady ogólne prawa administracyjnego	77
2. Struktura organizacyjna administracji publicznej	82
2.1. Struktura terytorialna (pozioma)	82
2.1.1. Zasadniczy podział terytorialny	82
2.1.2. Podział terytorialny pomocniczy	83
2.1.3. Podział terytorialny specjalny	83
2.2. Struktura resortowa (pionowa)	84
3. Pojęcie i rodzaje organów administracji publicznej	84
3.1. Organy centralne	85
3.2. Organy terenowe	85
3.2.1. Terenowe organy administracji rządowej	85
3.2.2. Organy samorządu terytorialnego	86
3.2.3. Organy administrujące	86
4. Zasady organizacyjne systemu administracji publicznej	87
5. Postępowanie administracyjne	88
6. Strony postępowania administracyjnego	90
7. Zasady orzekania, rodzaje orzeczeń	91
8. Postępowanie odwoławcze	92
8.1. Odwołanie	92
8.2. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy	93
8.3. Zażalenie	93
9. Ostateczność a prawomocność decyzji	94
10. Tryby nadzwyczajne	94
10.1. Wznowienie postępowania (art. 145–152 k.p.a.)	95
10.2. Stwierdzenie nieważności (art. 156–159 k.p.a.)	96
10.3. Uchylenie lub zmiana decyzji	97
11. Wydawanie zaświadczeń	97
12. Postępowanie sędowoadministracyjne	98
12.1. Rodzaje sądów administracyjnych	98
12.2. Cel sądownictwa administracyjnego – kontrola legalności działania administracji	98
12.3. Przedmiot zaskarżenia	98
12.4. Wniesienie skargi	99

12.5. Rodzaje orzeczeń sądu pierwszej instancji	100
12.6. Skarga kasacyjna/zażalenie	100
12.7. Rodzaje orzeczeń NSA	100
13. Postępowanie egzekucyjne w administracji	101

Rozdział VI

Podstawy prawa cywilnego

<i>Paweł Dąbek</i>	105
1. Podmioty prawa cywilnego	105
1.1. Osoby fizyczne – zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	105
1.2. Osoby prawne	106
1.2.1. Pojęcie osoby prawnej	106
1.2.2. Rodzaje osób prawnych	107
1.2.3. Rejestry osób prawnych	108
1.3. Ustawowe (ułamne; niepełne) osoby prawne	108
1.4. Państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne	109
2. Spółki prawa handlowego	109
2.1. Spółka jawna	110
2.2. Spółka partnerska	110
2.3. Spółka komandytowa	111
2.4. Spółka komandytowo-akcyjna	111
2.5. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	112
2.6. Spółka akcyjna	113
3. Czynności prawne	113
3.1. Pojęcie czynności prawnej	113
3.2. Nieważność i bezskuteczność czynności prawnych	114
3.3. Wady oświadczenia woli, skutki nieważności oświadczeń	114
3.3.1. Bezwzględna nieważność czynności prawnej	115
3.3.2. Względna nieważność czynności prawnej	115
3.4. Oświadczenia woli i formy jego składania	116
4. Reprezentacja uczestników obrotu cywilnoprawnego	117
4.1. Przedstawicielstwo	117
4.2. Pełnomocnictwo	118
4.3. Prokura	119
4.4. Obrót nieruchomościami przez osoby nieposiadające pełnej zdolności do czynności prawnych	119
5. Przedawnienie roszczeń	120

Rozdział VII

Prawo rzeczowe i inne prawa do nieruchomości

<i>Paweł Dąbek</i>	122
1. Regulacje konstytucyjne w dziedzinie ochrony własności	122
2. Pojęcie prawa rzeczowego	123
3. Regulacje prawne	123

4. Mienie jako kategoria prawa cywilnego	124
5. Rzecz jako przedmiot prawa cywilnego	124
5.1. Pojęcie rzeczy	124
5.2. Definicja nieruchomości	125
5.3. Część składowa nieruchomości	125
5.4. Przynależność rzeczy	126
5.5. Pożytki rzeczy	126
6. Własność	126
6.1. Pojęcie	126
6.2. Ograniczenia	127
6.3. Współwłasność	127
6.4. Nabycie własności nieruchomości	129
6.4.1. Przeniesienie własności w drodze umowy	129
6.4.2. Zasiedzenie	129
6.4.3. Uwłaszczenie	130
6.5. Ochrona własności	130
6.5.1. Roszczenie windykacyjne	131
6.5.2. Roszczenie negatoryjne	131
7. Użytkowanie wieczyste	131
7.1. Pojęcie	131
7.2. Ustanowienie	131
7.3. Granice użytkowania wieczystego	132
7.4. Okres trwania użytkowania wieczystego	132
7.5. Opłaty z tytułu użytkowania wieczystego	133
7.6. Zakończenie użytkowania wieczystego	133
8. Ograniczone prawa rzeczowe	134
8.1. Charakterystyka ogólna	134
8.2. Użytkowanie	135
8.3. Służebność	135
8.3.1. Służebność gruntowa	135
8.3.2. Służebność osobista	136
8.3.3. Służebność przesyłu	137
8.4. Spółdzielcze ograniczone prawo rzeczowe	137
9. Posiadanie	138
9.1. Pojęcie i rodzaje posiadania	138
9.2. Ochrona posiadania	138
10. Trwały zarząd	139

Rozdział VIII

Podstawy prawa zobowiązań

<i>Paweł Dąbek</i>	141
1. Pojęcie i rodzaje zobowiązań	141
2. Ogólne zasady zawierania umów	142
2.1. Zasada swobody umów	142

2.2. Rodzaje umów	142
2.2.1. Umowy nazwane, nienazwane	142
2.2.2. Umowy zobowiązujące	142
2.2.3. Umowy konsensualne i realne	143
2.2.4. Umowy odpłatne i nieodpłatne	143
2.2.5. Umowy adhezyjne	143
2.3. Sposoby zawierania umów	143
2.3.1. Oferta	143
2.3.2. Aukcja i przetarg	145
2.3.3. Negocjacje	145
2.4. Umowa przedwstępna	146
2.5. Uboczne postanowienia umowy	146
2.5.1. Zadatek	146
2.5.2. Umowne prawo odstąpienia	147
2.5.3. Kara umowna	147
2.5.4. Odsetki	147
3. Niedozwolone klauzule umowne	148
4. Umowy zbycia nieruchomości	149
4.1. Sprzedaż	149
4.2. Zamiana	149
4.3. Dożywocie	150
4.4. Darowizna	150
5. Umowy o korzystanie z nieruchomości	151
5.1. Najem	151
5.2. Dzierżawa	152
5.3. Użyczenie	152
5.4. Leasing	152
5.5. Timeshare	153

Rozdział IX

Podstawy prawa rodzinnego i spadkowego

<i>Maria Zawadzka</i>	155
1. Wprowadzenie	155
2. Ustroje małżeńskie majątkowe	155
2.1. Ustawowy ustrój majątkowy	156
2.2. Umowne ustroje majątkowe	159
2.3. Przymusowy ustrój majątkowy	159
3. Reprezentacja dziecka przez rodziców	160
3.1. Zasady ogólne	160
3.2. Zarząd majątkiem dziecka	160
4. Prawo spadkowe	161
4.1. Zasady ogólne	161
4.2. Dziedziczenie ustawowe	162
4.3. Dziedziczenie testamentowe	163

4.3.1. Formy testamentów. Testamenty zwykłe	164
4.3.2. Formy testamentów. Testamenty szczególne	164
4.4. Powołanie spadkobiercy	165
4.5. Zachówek	166
4.6. Przyjęcie i odrzucenie spadku	167
4.7. Dział spadku	168

Rozdział X

Nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców

<i>Maria Zawadzka</i>	169
1. Wprowadzenie	169
2. Przesłanki uzyskania zezwolenia	170
3. Promesa	171
4. Zwolnienia	172

Rozdział XI

Informacja o nieruchomościach I. Kataster nieruchomości

<i>Karol Noga</i>	174
1. Informacje w procesie wyceny nieruchomości	174
2. Charakterystyka systemów katastru gruntów w Polsce w ujęciu historycznym	176
2.1. Kataster austriacki	176
2.2. Kataster pruski	176
2.3. Zabór rosyjski	177
2.4. Zamojski kataster gruntowy	177
2.5. Kataster okresu międzywojennego	178
3. System ewidencji gruntów i budynków	178
3.1. Podstawowe pojęcia i systematyka informacji	178
3.2. Zakres informacji objętych ewidencją gruntów i budynków	183
4. Ewidencja sieci technicznego uzbrojenia terenu	186

Rozdział XII

Informacja o nieruchomościach II. Księgi wieczyste i hipoteka

<i>Maria Zawadzka</i>	191
1. Wprowadzenie	191
2. Ustrój ksiąg wieczystych	192
2.1. Dział I księgi wieczystej	193
2.2. Dział II księgi wieczystej	194
2.3. Dział III księgi wieczystej	194
2.4. Dział IV księgi wieczystej	195
3. Zasady dotyczące ksiąg wieczystych	195
3.1. Zasada formalnej jawności ksiąg wieczystych	195
3.2. Zasada materialnej jawności ksiąg wieczystych	196
3.3. Zasada systemu realnego ksiąg wieczystych	196
3.4. Zasada powszechności ksiąg wieczystych	196

3.5. Zasada rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych	197
4. Postępowanie wieczystoksięgowe	198
5. Hipoteka	200
5.1. Hipoteka umowna	200
5.2. Hipoteka przymusowa	201
5.3. Hipoteka łączna	201

Rozdział XIII

Podatki w wycenach nieruchomości

<i>Paweł Dąbek, Maria Zawadzka</i>	203
1. Wprowadzenie	203
2. Podatek od nieruchomości	204
2.1. Przedmiot podatku	204
2.2. Powstanie obowiązku podatkowego	205
2.3. Podstawa opodatkowania	205
2.4. Stawki podatkowe	206
3. Podatek rolny	207
3.1. Zasady ogólne	207
3.2. Podstawa opodatkowania	207
3.3. Stawki podatku	208
3.4. Zwolnienia i ulgi	209
4. Podatek leśny	209
4.1. Zasady ogólne	209
4.2. Podstawa opodatkowania	210
4.3. Zwolnienia	210
5. Podatek od spadków i darowizn	210
5.1. Podmiot podatku	210
5.2. Przedmiot opodatkowania	211
5.2.1. Nabycie w związku z otwarciem spadku	211
5.2.2. Nabycie w drodze darowizny	213
5.2.3. Nabycie w drodze zasiedzenia	214
5.2.4. Nabycie w drodze nieodpłatnego zniesienia współwłasności	214
6. Podatek od czynności cywilnoprawnych	214
7. Podatek dochodowy	216

Rozdział XIV

Gospodarka nieruchomościami publicznymi

<i>Jerzy Dydenko</i>	218
1. Zasady ogólne gospodarki nieruchomościami publicznymi	218
2. Sprzedaż nieruchomości publicznych	220
3. Użytkowanie wieczyste	221
3.1. Uwagi ogólne	221
3.2. Oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste	222
3.3. Aktualizacja opłat z tytułu użytkowania wieczystego	222

3.4. Opłaty dodatkowe związane z niedotrzymaniem terminów zabudowy	224
3.5. Wygaśnięcie użytkowania wieczystego	225
3.6. Sprzedaż nieruchomości użytkownikowi wieczystemu	226
3.7. Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	227
4. Trwały zarząd	227
5. Wkład niepieniężny (aport) do spółki	228
6. Zasady obrotu nieruchomościami pomiędzy Skarbem Państwa a jednostkami samorządu terytorialnego	229

Rozdział XV

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

<i>Jerzy Dydenko, Elżbieta Szczawińska</i>	231
1. Wprowadzenie	231
2. Planowanie przestrzenne w Unii Europejskiej	233
3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	235
4. Planowanie przestrzenne w województwie	237
5. Planowanie przestrzenne na obszarze metropolitalnym	238
6. Planowanie przestrzenne w gminie	239
6.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	240
6.2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	240
6.3. Ustalenia planu miejscowego a wartość gruntu	243
6.4. Decyzja o lokalizacji celu publicznego i decyzja o warunkach zabudowy	244

Rozdział XVI

Wybrane zagadnienia budownictwa

<i>Jerzy Dydenko, Katarzyna Nowak</i>	247
1. Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych	247
2. Normalizacja w budownictwie	248
2.1. Wprowadzenie	248
2.2. Oznaczenia norm	249
2.3. Polskie normy i przepisy prawa	250
3. Charakterystyka energetyczna i audyt budynków	251
4. Charakterystyka energetyczna budynku lub jego modułu a wartość nieruchomości	253

Rozdział XVII

Proces inwestycyjny w budownictwie

<i>Anna Tarczyńska-Gałaś</i>	255
1. Wprowadzenie	255
2. Uczestnicy procesu budowlanego	258
3. Warunki rozpoczęcia robót budowlanych	259
3.1. Lokalizacja inwestycji	259
3.2. Procedura poprzedzająca rozpoczęcie robót budowlanych	260

3.2.1. Procedura uzyskania pozwolenia na budowę	261
3.2.2. Zgłoszenie wykonania robót budowlanych	265
3.2.3. Samowola budowlana	267
4. Realizacja inwestycji	268
4.1. Rozpoczęcie budowy	268
4.2. Realizacja robót budowlanych	269
5. Oddanie obiektu budowlanego do użytkowania	270
6. Utrzymanie obiektu budowlanego	271
7. Zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego	274
8. Wycena nieruchomości i Prawo budowlane	276
8.1. Nieruchomości niezabudowane	276
8.2. Nieruchomości zabudowane	276

Rozdział XVIII

Zasady ustalania powierzchni budynków

<i>Jerzy Dydenko</i>	280
1. Wprowadzenie	280
2. Ustalanie powierzchni na podstawie przepisów prawa	281
2.1. Podstawowe pojęcia	281
2.2. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych	283
2.3. Ustawa o podatku od spadków i darowizn	284
2.4. Ustawa o własności lokali	284
2.5. Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego	286
2.6. Rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków	287
2.7. Ustawa o dodatkach mieszkaniowych	287
2.8. Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie	288
2.9. Rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego	289
3. Zasady ustalania powierzchni według normy PN-B-02365:1970	290
3.1. Zasady obmiaru	290
3.2. Rodzaje powierzchni budynków i ich definicje	290
4. Zasady ustalania powierzchni według normy PN-ISO 9836:1997	292
4.1. Zasady obmiaru	292
4.2. Rodzaje powierzchni budynków i ich definicje	293
5. Zasady ustalania powierzchni według normy PN-ISO 9836:2015-12	295
5.1. Zakres i przedmiot normy	295
5.2. Terminy i definicje	295
5.3. Zasady obmiaru	296
5.4. Rodzaje powierzchni budynków i ich definicje	296
6. Ustalanie powierzchni budynków na potrzeby rzeczoznawstwa majątkowego	301

Rozdział XIX**Podstawy kosztorysowania**

<i>Małgorzata Borowska, Jerzy Dydenko</i>	303
1. Wprowadzenie	303
2. Rodzaje kosztorysów	304
2.1. Kosztorys inwestorski	304
2.2. Kosztorys ofertowy	306
2.3. Kosztorys zamienny i dodatkowy	307
2.4. Kosztorys powykonawczy	307
3. Układ i treść kosztorysów	308
4. Metodyka sporządzania kosztorysu inwestorskiego	310
5. Podstawy rzeczowe i źródła cenowe kosztorysów	314
5.1. Katalogi nakładów rzeczowych	316
5.2. Informatory cenowe	319
5.2.1. Katalog Cen Jednostkowych Robót i Obiektów Inwestycyjnych – Bistyp	320
5.2.2. Biuletyn Cen Obiektów Budowlanych – Sekocenbub	322
5.2.3. Informacyjny Zestaw Wskaźników Nakładów na Obiekty Budowlane – Orgbud Serwis	324
5.2.4. Scalone Normatywy do Wyceny Budynków i Budowli – Wacetob	325
6. Funkcje kosztorysu	326

Rozdział XX**Podstawy rolnictwa**

<i>Janusz Schilbach</i>	328
1. Podstawowe pojęcia	328
2. Charakterystyka rolnictwa polskiego	329
2.1. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	329
2.2. Zróżnicowanie i rozdrobnienie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	329
2.3. Warunki glebowe	330
2.4. Zatrudnienie w rolnictwie	331
3. Gleba jako podstawowy środek produkcji w rolnictwie	331
3.1. Mapa glebowo-rolnicza	332
3.2. Aneks do mapy glebowo-rolniczej	333
3.3. Określenie stopnia zagrożenia gleb erozją	334
3.4. Określenie stopnia ciężkości i trudności gleb do uprawy	334

Rozdział XXI**Gospodarka nieruchomościami rolnymi**

<i>Janusz Schilbach</i>	335
1. Zasady gospodarki ziemią na obszarach wiejskich	335
1.1. Podstawowe pojęcia	335
1.2. Charakterystyka podstawowych elementów gospodarstwa rolnego	337
1.3. Zasady gospodarki nieruchomościami rolnymi	338

1.4. Ocena ziemi na potrzeby produkcji rolnej	339
1.5. Charakterystyczne cechy działek gruntowych	340
2. Ochrona gruntów rolnych oraz zapobieganie ich degradacji	341
2.1. Decyzja o wyłączeniu gruntów z produkcji rolniczej lub leśnej	342
2.2. Opłaty za wyłączenie gruntów z produkcji	343
2.3. Zasady naliczania należności i opłat rocznych za wyłączenie gruntów z produkcji	344
2.4. Zapobieganie degradacji gruntów	345
3. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa	345
3.1. Sprzedaż i nabywanie nieruchomości	346
3.2. Trwały zarząd	348
3.3. Oddanie mienia na czas oznaczony do odpłatnego korzystania	348

Rozdział XXII

Podstawy leśnictwa

<i>Robert Zygmunt</i>	351
1. Wprowadzenie	351
2. Charakterystyka lasów w Polsce	354
3. Prawa do nieruchomości leśnych	357
4. Podstawowe zasady gospodarki leśnej	358
5. Plan urządzenia lasu	359
6. Cechy taksacyjne wyłączenia drzewostanowego	360
6.1. Podstawowe mapy leśne	360
6.2. Typ siedliskowy lasu	363
6.3. Skład gatunkowy drzewostanu	364
6.4. Wiek, budowa pionowa, pierśnica i wysokość drzewostanu	364
6.5. Klasa bonitacyjna	366
6.6. Wskaźnik zadrzewienia	366
7. Pomiar drzew stojących i drzewostanów	367
8. Podstawy klasyfikacji surowca drzewnego	373

Rozdział XXIII

Podstawy gospodarki wodnej

<i>Jerzy Dydenko</i>	377
1. Wprowadzenie	377
2. Podstawowe pojęcia	378
3. Klasyfikacja wód, prawa własności do wód i gruntów pod wodami	379
3.1. Podział wód	379
3.2. Linia brzegu	380
3.3. Prawo własności wód i gruntów pod wodami	381
4. Korzystanie z wód; zgoda wodnoprawna	383
5. Instrumenty ekonomiczne w gospodarowaniu wodami	384

Rozdział XXIV**Podstawy ekonomii**

<i>Zbigniew Makiela</i>	386
1. Wprowadzenie	386
1.1. Makro- i mikroekonomia	388
1.2. Początki makroekonomii	389
1.3. Paradygmaty makroekonomiczne	390
2. Pojęcia i elementy rynku	390
2.1. Popyt, podaż, cena	394
2.1.1. Popyt	394
2.1.2. Podaż	396
2.1.3. Cena	397
2.2. Krzywa popytu i podaży	397
2.2.1. Krzywa popytu	397
2.2.2. Krzywa podaży	398
2.2.3. Równowaga rynkowa	399
2.2.4. Elastyczność popytu i podaży	401
3. Interwencjonizm państwa a mechanizmy rynkowe	404
4. Cena, wartość ekonomiczna, dochód i koszt	407
4.1. Cena	407
4.2. Wartość ekonomiczna, dochód i koszt	408
5. Konsument i producent	409
5.1. Konsument	409
5.1.1. Decyzje konsumenta	409
5.1.2. Cechy konsumenta	410
5.1.3. Zasada maksymalizacji satysfakcji	410
5.1.4. Zasada użyteczności całkowitej i krańcowej	411
5.2. Producent i jego decyzje	412
6. Czynniki produkcji	413

Rozdział XXV**Inwestycje kapitałowe a nieruchomości**

<i>Dariusz Fatuła</i>	414
1. Wprowadzenie	414
2. Akcje	415
2.1. Charakterystyka akcji	415
2.2. Prawa z tytułu posiadania akcji	416
2.3. Wycena akcji	417
2.3.1. Analiza fundamentalna	417
2.3.2. Analiza techniczna	418
2.3.3. Modele dyskontowe	418
2.3.4. Modele empiryczno-indukcyjne	419
3. Obligacje	420
3.1. Charakterystyka obligacji	420

3.2. Obligacje o stałym oprocentowaniu	421
3.3. Obligacje o zmiennym oprocentowaniu	421
3.4. Obligacje bez odsetek, tzw. zerokuponowe	422
4. Inne papiery wartościowe	422
4.1. Certyfikat inwestycyjny	422
4.2. Listy zastawne	422
4.3. Bony skarbowe i pieniężne	423
4.4. Weksle	423
4.5. Kwity depozytowe	424
5. Konstrukcja portfela papierów wartościowych	425
5.1. Ogólna idea	425
5.2. Klasyczna teoria portfela H. Markowitza	426
5.3. Model jednowskaźnikowy W. Sharpe'a	428
5.4. Praktyczne uwarunkowania tworzenia portfela inwestycyjnego	430

Rozdział XXVI

Inwestycje w nieruchomości

<i>Krzysztof Czerkas</i>	432
1. Wprowadzenie	432
2. Źródła finansowania inwestycji	433
3. Kryteria doboru źródeł finansowania	434
4. Ryzyko inwestowania w nieruchomości	439
4.1. Pojęcie ryzyka i niepewności	440
4.2. Klasyfikacja ryzyka związanego z nieruchomością	441
4.3. Proces zarządzania ryzykiem	445
4.3.1. Identyfikacja ryzyka	445
4.3.2. Kwantyfikacja ryzyka	446
4.3.3. Sterowanie ryzykiem	449
4.3.4. Monitoring i kontrola ryzyka	451

Rozdział XXVII

System bankowy w Polsce

<i>Małgorzata Bałko</i>	453
1. Podstawy prawne systemu bankowego w Polsce	453
2. Funkcje i rola NBP	454
3. Komisja Nadzoru Finansowego	457
4. Bankowy Fundusz Gwarancyjny	458
5. Rola banku w gospodarce rynkowej	459
6. Produkty bankowe	460
6.1. Depozyty – ich charakterystyka i rodzaje	460
6.2. Kredyty i zdolność kredytowa	463

Rozdział XXVIII**Zmiany wartości pieniądza w czasie**

<i>Jerzy Dydenko</i>	471
1. Wprowadzenie	471
2. Założenia	472
3. Przyszła wartość pieniądza	474
3.1. Pojedyncza wpłata z wyprzedzeniem	474
3.2. Pojedyncza wpłata bez wyprzedzenia	476
3.3. Ciąg wpłat z wyprzedzeniem	477
3.4. Ciąg wpłat bez wyprzedzenia	480
4. Bieżąca wartość pieniądza	481
4.1. Pojedyncza wpłata bez wyprzedzenia	481
4.2. Pojedyncza wpłata z wyprzedzeniem	482
4.3. Ciąg wpłat bez wyprzedzenia	483
4.4. Ciąg wpłat z wyprzedzeniem	486
5. Zestawienie wyników	487
6. Inflacja a wartość pieniądza	488

Rozdział XXIX**Statystyka matematyczna w analizach rynku i w wycenach nieruchomości I**

<i>Jolanta Wojtowicz-Żygadło</i>	490
1. Wprowadzenie	490
2. Definicje i pojęcia	491
3. Szeregi statystyczne	492
3.1. Szereg szczegółowy	492
3.2. Szereg rozdzielnicy i histogram	492
4. Elementy rachunku prawdopodobieństwa	495
4.1. Definicje i pojęcia	495
4.2. Zmienna losowa typu skokowego	496
4.3. Zmienna losowa typu ciągłego	498
5. Badania statystyczne na rynku nieruchomości	499
5.1. Charakterystyka rynku nieruchomości	500
5.1.1. Miary położenia	500
5.1.2. Miary rozproszenia	505
5.1.3. Miary asymetrii i koncentracji	508
6. Estymacja przedziałowa	511
6.1. Uwagi ogólne	511
6.2. Przedział ufności dla wartości oczekiwanej	511
7. Metody analizy dynamiki zjawisk	512
7.1. Indeksy statystyczne	513
7.2. Trendy czasowe	514
7.3. Korygowanie cen ze względu na upływ czasu	516
8. Odrzucanie niepewnych danych	518

8.1. Błędy pomiarowe	518
8.2. Test Deana Dixona (test Q)	519

Rozdział XXX

Statystyka matematyczna w analizach rynku i w wycenach nieruchomości II

(zagadnienia zaawansowane)

<i>Anna Barańska</i>	521
1. Wprowadzenie	521
2. Estymacja punktowa i przedziałowa – rozszerzenie	522
2.1. Estymacja punktowa	525
2.2. Estymacja przedziałowa	528
2.2.1. Estymacja przedziałowa wartości przeciętnej	529
2.2.2. Estymacja przedziałowa wariancji i odchylenia standardowego	531
2.2.3. Estymacja przedziałowa wskaźnika struktury	534
3. Analiza korelacji i regresji	535
3.1. Analiza korelacji	536
3.2. Analiza regresji	540
4. Weryfikacja hipotez statystycznych	548
4.1. Testy parametryczne na przykładzie testowania wartości przeciętnej	550
5. Zakończenie	556

Rozdział XXXI

Elementy rachunkowości

<i>Jerzy Filipiak</i>	557
1. Wprowadzenie	557
1.1. Definicje	557
1.2. Rodzaje rachunkowości ze względu na zakres przedmiotowy i funkcje	557
1.2.1. Rachunkowość finansowa	558
1.2.2. Rachunkowość podatkowa	558
1.2.3. Rachunkowość zarządcza	558
1.3. Systemy księgowo obowiązkowe	559
1.3.1. Uproszczony system księgowy	559
1.3.2. Pełny system księgowy	559
1.4. Modele rachunkowości finansowej	560
1.5. Podstawy prawne rachunkowości finansowej (tzw. pełnej księgowości)	560
2. Cele, składniki i zakresy sprawozdań finansowych	563
3. Podstawowe zasady sporządzania sprawozdań finansowych	564
3.1. Zasada rzetelnego i jasnego obrazu	564
3.2. Zasada ciągłości	564
3.3. Zasada kontynuacji działalności	565
3.4. Zasada memoriałowa	565
3.5. Zasada ostrożności	565
3.6. Zasada współmierności	566

4. Bilans	566
4.1. Istota bilansu i jego wartość informacyjna	566
4.2. Ogólne zasady sporządzania bilansu	566
4.3. Budowa bilansu – grupy bilansowe	567
4.4. Składniki niektórych grup bilansowych	568
4.5. Wskaźniki wyprowadzane z bilansu	568
5. Rachunek zysków i strat	569
5.1. Definicje	569
5.2. Istota rachunku zysków i strat	569
5.3. Przykładowa struktura rachunku zysków i strat – wariant kalkulacyjny	570
6. Rachunek przepływów pieniężnych	571
7. Informacja dodatkowa z określeniem zasad (polityki) rachunkowości jednostki	572
8. Amortyzacja i umorzenie aktywów trwałych	573
8.1. Metody amortyzacji	573
8.2. Zasady amortyzacji według ustawy o rachunkowości	574
8.3. Zasady amortyzacji według ustaw podatkowych	575
8.4. Prowadzenie ewidencji księgowej środków trwałych	576
8.5. Różnice w regulacjach prawa podatkowego i prawa bilansowego w Polsce	577

Rozdział XXXII

Metodologia wycen nieruchomości w Polsce

<i>Anna Barańska, Jerzy Dydenko</i>	581
1. Wprowadzenie	581
2. Wartość nieruchomości	583
2.1. Wartość rynkowa	584
2.2. Wartość odtworzeniowa	588
2.3. Wartość katastralna	588
2.4. Inne rodzaje wartości	589
3. Zasady wyceny nieruchomości	590
3.1. Podejście porównawcze	594
3.2. Podejście dochodowe	595
3.3. Podejście kosztowe	598
3.4. Podejście mieszane	599

Rozdział XXXIII

Koncepcje wyceny nieruchomości na świecie

<i>Małgorzata Uhruska</i>	601
1. Wprowadzenie	601
2. Szkoła brytyjska	602
2.1. Uwarunkowania prawne	602
2.2. Rodzaje wartości nieruchomości	602

2.3. Sposoby określania wartości nieruchomości	603
3. Szkoła amerykańska	604
3.1. Uwarunkowania prawne wyceny nieruchomości	604
3.2. Rodzaje wartości nieruchomości	605
3.3. Sposoby określania wartości nieruchomości	605
4. Szkoła niemiecka	606
4.1. Uwarunkowania prawne	606
4.2. Rodzaje wartości nieruchomości	607
4.3. Sposoby określania wartości nieruchomości	607

Rozdział XXXIV

Podejście porównawcze w wycenie nieruchomości

<i>Anna Barańska, Jerzy Dydenko</i>	610
1. Wprowadzenie	610
2. Zasady ogólne	611
3. Ceny nieruchomości porównywalnych	613
4. Cechy (atrybuty) i ich miary	614
5. Wagi cech	617
6. Metoda porównywania parami	620
6.1. Założenia	620
6.2. Charakterystyka lokalnego rynku nieruchomości	621
6.3. Charakterystyka nieruchomości	622
6.4. Porównanie parami	623
7. Metoda korygowania ceny średniej	628
7.1. Założenia	628
7.2. Charakterystyka lokalnego rynku nieruchomości	628
7.3. Cechy (atrybuty) i ich wpływ na wartość nieruchomości	629
7.4. Poprawki do wycenianej nieruchomości	630
7.5. Wartość wycenianej nieruchomości	631

Rozdział XXXV

Podejście dochodowe w wycenie nieruchomości

<i>Jerzy Dydenko, Małgorzata Uhruska</i>	635
1. Wprowadzenie	635
2. Zasady ogólne	636
3. Wycena obligacji	637
4. Koncepcja podejścia dochodowego	640
4.1. Pierwszy model wartości nieruchomości	641
4.2. Drugi model wartości nieruchomości	644
5. Dochód z nieruchomości	647
6. Stopa zwrotu	653
6.1. Stopa kapitalizacji	653
6.2. Stopa dyskonta	656
6.2.1. Metoda wyciągu	656

6.2.2. Metoda wywiadu rynkowego	657
6.2.3. Metoda sumowania	657
7. Podejście dochodowe w świetle przepisów prawa	658
7.1. Metody wyceny	659
7.2. Techniki wyceny	659
7.2.1. Technika kapitalizacji prostej	661
7.2.2. Technika dyskontowania strumieni dochodów	663
7.3. Wycena na indywidualne potrzeby inwestora	663

Rozdział XXXVI

Podejście kosztowe w szacowaniu nieruchomości

<i>Jerzy Dydenko</i>	665
1. Wprowadzenie	665
2. Zasady ogólne	666
3. Wartość gruntu	666
4. Metody wyceny	667
5. Techniki wycen	669
5.1. Technika szczegółowa	670
5.2. Technika elementów scalonych	671
5.3. Technika wskaźnikowa	672
6. Zużycie części składowych gruntu	673
6.1. Zużycie fizyczne	674

Rozdział XXXVII

Podejście mieszane w wycenie nieruchomości

<i>Jerzy Dydenko</i>	677
1. Wprowadzenie	677
2. Zasady ogólne	677
3. Metoda pozostałościowa	678
4. Metoda kosztów likwidacji	680

Rozdział XXXVIII

Wycena nieruchomości zurbanizowanych

<i>Jerzy Dydenko</i>	683
1. Wprowadzenie	683
2. Prawo użytkowania wieczystego	683
2.1. Oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste	684
2.1.1. Grunt niezabudowany	684
2.1.2. Grunt zabudowany	685
2.2. Aktualizacja opłat z tytułu użytkowania wieczystego	687
2.3. Opłaty dodatkowe związane z niedotrzymaniem terminów zabudowy	688
2.4. Wygaśnięcie użytkowania wieczystego	688
2.4.1. Wygaśnięcie w związku z upływem okresu ustalonego w umowie	688
2.4.2. Wygaśnięcie przez rozwiązanie umowy	689

2.5. Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości	690
2.6. Obrót wtórny prawem użytkowania wieczystego	691
3. Trwały zarząd	692
4. Opłaty adiacenckie	693
4.1. Budowa urządzeń infrastruktury technicznej	693
4.2. Podział nieruchomości	694
4.3. Scalanie i podział nieruchomości	695
5. Odszkodowanie za wywłaszczone nieruchomości	696
6. Zwrot wywłaszczanej nieruchomości	697
7. Wycena nieruchomości lokalowych	698
8. Wartość nakładów na nieruchomości	699

Rozdział XXXIX

Wycena ograniczonych praw rzeczowych

<i>Monika Nowakowska</i>	701
1. Wprowadzenie	701
2. Podstawy prawne wycen	702
2.1. Ustawa o księgach wieczystych i hipotece	703
2.2. Ustawa o gospodarce nieruchomościami i rozporządzenie w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego	704
2.3. Ustawa o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych	705
2.4. Ustawa o podatku od spadków i darowizn	706
3. Szacowanie ograniczonych praw rzeczowych	706
3.1. Użytkowanie	706
3.2. Służebności	708
3.2.1. Zasady ogólne wyceny	708
3.2.2. Służebność gruntowa	709
3.2.3. Służebność osobista	714
3.2.4. Służebność przesyłu	715
3.3. Zastaw	718
3.4. Hipoteka	719
3.5. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	719
3.6. Prawo dożywocia	721

Rozdział XL

Wycena nieruchomości rolnych

<i>Janusz Schilbach</i>	724
1. Wprowadzenie	724
2. Wycena gruntów rolnych	725
2.1. Podejście porównawcze	725
2.1.1. Cechy nieruchomości rolnych stanowiące podstawę określenia ich podobieństwa	727

2.1.2. Metoda porównywania parami	728
2.1.3. Metoda korygowania ceny średniej	728
2.2. Podejście dochodowe	728
2.3. Podejście mieszane – metoda wskaźników szacunkowych gruntów	730
2.4. Szczególne przypadki określania wartości rynkowej gruntów rolnych	732
3. Wycena plantacji kultur wieloletnich	733
3.1. Ogólne zasady określania wartości plantacji kultur wieloletnich	733
3.2. Metoda kosztów odtworzenia	734
3.3. Podejście mieszane	734
3.4. Kosztowo-dochodowa metoda wyceny roślin sadowniczych i upraw ogrodniczych (tzw. metoda skierniewicka)	736
3.5. Metoda kosztów likwidacji	737
4. Wycena zasiewów i upraw rolnych	738
5. Wycena gruntów pod wodami	739
5.1. Zasady ogólne	739
5.2. Wycena nieruchomości rolnych wykorzystywanych jako stawy rybne	740
5.3. Wycena gruntów pod wodami metodą wskaźników szacunkowych gruntów	740
5.4. Wydajność naturalna stawów i ich zdolność produkcyjna	740
5.5. Urządzenia melioracji podstawowych i szczegółowych, opłata melioracyjna	741

Rozdział XLI

Wycena nieruchomości leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych

<i>Robert Zygmunt</i>	743
1. Wprowadzenie	743
2. Podejście porównawcze w wycenie lasów	744
2.1. Wycena nieruchomości leśnych inwestycyjnych	744
2.2. Wycena nieruchomości właściwych dla gospodarki leśnej	745
2.3. Wycena nieruchomości leśnych na terenach zurbanizowanych i podmiejskich	753
2.4. Wycena nieruchomości leśnych w terenach objętych ochroną przyrody	753
2.5. Praktyczna przydatność podejścia porównawczego w wycenie lasów	754
3. Podejście dochodowe w wycenie lasów	754
4. Podejście mieszane w wycenie lasów	755
4.1. Wycena gruntów leśnych bez drzewostanu	755
4.1.1. Metoda stawek szacunkowych	755
4.1.2. Zmodyfikowana metoda wyceny gruntu leśnego	758
4.2. Wycena zasobów drzewnych na pniu	759
4.3. Technika wyceny zasobów drzewnych za pomocą szacunku brakarskiego	759
4.4. Technika wyceny zasobów drzewnych za pomocą lokalnej taryfy wartości zasobów drzewnych	761
4.5. Technika wyceny zasobów drzewnych za pomocą tablic wskaźników wartości sprzedażnej	763
4.6. Wycena drzewostanów według kosztów wyhodowania	764

- 4.7. Wycena drzewostanów według tablic wskaźników wartości stosowanych w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe 765
- 4.8. Podsumowanie stosowania uproszczonych i powszechnie dostępnych metod wyceny drzewostanów za pomocą tablic wskaźników wartości 766
5. Wycena lasów w strefie zainwestowania miejskiego 767

Rozdział XLII

Wycena nieruchomości dla potrzeb sprawozdań finansowych

- Jerzy Filipiak* 770
1. Wprowadzenie 770
2. Cele i kierunki zmian w prawie bilansowym 771
3. Metodologia wycen nieruchomości dla celów sprawozdań finansowych 773
4. Zasady klasyfikacji nieruchomości dla celów sprawozdań finansowych 774
- 4.1. Nieruchomości jako środki trwałe przedsiębiorstw 775
- 4.2. Nieruchomości inwestycyjne 775
5. Specyfika wycen nieruchomości dla celów sprawozdań finansowych 776
6. Podstawowe pojęcia ze słowniczka rachunkowości 778
7. Aktualne zasady wyceny wartości godziwej według obowiązującego standardu MSSF 13 „Ustalanie wartości godziwej” 780
- 7.1. Wprowadzenie 780
- 7.2. Podstawowe regulacje MSSF 13 istotne dla rzeczoznawców 781
- 7.2.1. Podstawowe definicje i określenia 781
- 7.2.2. Metody wyceny 782
- 7.2.3. Poziomy wejścia i hierarchia wyceny wartości godziwej 783
- 7.2.4. Ujawnianie informacji dotyczących wyceny wartości godziwej 783
- 7.2.5. Najlepsze i o najwyższym stopniu wykorzystanie aktywów niefinansowych 784
8. Zakres stosowania wartości godziwej w wycenie aktywów niefinansowych według ustawy o rachunkowości 785
9. Postępowanie rzeczoznawcy majątkowego przy wycenie wartości godziwej nieruchomości 786
10. Ujawnienie przez jednostkę informacji o wartości godziwej 787

Rozdział XLIII

Wycena nieruchomości w celu zabezpieczenia wierzytelności

- Anna Beer-Zwolińska* 789
1. Wprowadzenie 789
2. Opracowania związane z zabezpieczeniem wierzytelności 792
3. Przypadki szczególne wycen 793
- 3.1. Wycena nieruchomości inwestycyjnych 793
- 3.2. Wycena nieruchomości zajmowanych przez właściciela 793
- 3.3. Wycena nieruchomości w trakcie budowy lub rozwoju 793
- 3.4. Wycena nieruchomości na podstawie ich potencjału gospodarczego 795
4. Uwagi metodyczne 795

Rozdział XLIV**Operat szacunkowy**

<i>Jerzy Dydenko, Marek Ślusarczyk</i>	798
1. Wprowadzenie	798
2. Sposób sporządzania, forma i treść operatu szacunkowego	799
3. Funkcja operatu szacunkowego	804
4. Podsumowanie	807
O autorach	811

PRZEDMOWA DO IV WYDANIA

Koncern Wolters Kluwer, globalny lider w dziedzinach profesjonalnej informacji, oprogramowania i usług dla branży prawniczej, administracji publicznej i biznesu, zatrudniający około 19 tysięcy osób na całym świecie, wchodził na polski rynek wydawniczy w roku 2006.

Jedną z pierwszych jego pozycji wydawniczych, przygotowaną jeszcze wspólnie z Domem Wydawniczym ABC, było *Szacowanie nieruchomości*. Książka obejmowała 30 rozdziałów, a przygotowało ją 17 autorów. Była to na rynku polskim pierwsza tak obszerna monografia obejmująca problematykę gospodarki nieruchomościami, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień wyceny nieruchomości. Taki charakter książka ta utrzymała do dzisiaj, do roku 2020, kiedy oddajemy do rąk Czytelników czwarte wydanie tej pracy. Obejmuje ono 44 rozdziały, opracowane przez 24 współautorów, spośród których 6 osób uczestniczyło również w przygotowaniu pierwszego wydania z roku 2006.

Autorzy poszczególnych rozdziałów aktualnego wydania związani są głównie ze środowiskiem akademickim i środowiskiem specjalistów zajmujących się gospodarką nieruchomościami w Warszawie i Krakowie.

Poszczególne rozdziały mają charakter odrębnych opracowań monograficznych dotyczących zagadnień z zakresu prawa, ekonomii, geodezji, statystyki, techniki, rolnictwa i leśnictwa i wreszcie wycen nieruchomości.

Czwarte wydanie naszej książki uwzględnia postęp wiedzy, jaki dokonał się w ciągu 15 lat od daty pierwszego wydania, a także aktualny stan przepisów prawa, w tym szczególnie przepisów dotyczących gospodarki nieruchomościami. Obejmuje szeroką problematykę dotyczącą szacowania nieruchomości i rzeczoznawstwa majątkowego. Stanowi kompendium wiedzy potrzebnej wszystkim osobom, które zawodowo związane są z nieruchomościami i ich obsługą, a więc sędziom, adwokatom, radcom prawnym, pracownikom administracji, bankowcom, a także rzeczoznawcom majątkowym oraz osobom, które przygotowują się do egzaminu państwowego otwierającego drogę do trudnego zawodu rzeczoznawcy majątkowego.

Jerzy Dydenko

Jerzy Dydenko

Tomasz Telega

Rozdział I

RZECZOZNAWSTWO MAJĄTKOWE

1. Wprowadzenie

Zasady wyceny nieruchomości oraz organizacji i prowadzenia działalności zawodowej w gospodarce nieruchomościami określają działy IV i V u.gosp.nier.

W dziale IV „Wycena nieruchomości”:

- rozdział 1 (art. 149–157 i 159) dotyczy zasad określania wartości nieruchomości;
- rozdział 2 (art. 160–173) dotyczy powszechnej taksacji nieruchomości;
- rozdział 3 (art. 173a–173c) dotyczy badania rynku nieruchomości.

W dziale V „Działalność zawodowa w dziedzinie gospodarowania nieruchomościami”:

- rozdział 1 (art. 174–178) dotyczy rzeczoznawstwa majątkowego;
- rozdział 4 (art. 191–197a) dotyczy nadawania uprawnień zawodowych w zakresie szacowania nieruchomości, dokonywania wpisów do centralnego rejestru rzeczoznawców majątkowych oraz orzekania w sprawach ich odpowiedzialności zawodowej.

Rozwinięciem zapisów ustawy dotyczących problematyki związanej z zawodem rzeczoznawcy majątkowego są:

- dwa rozporządzenia Rady Ministrów:
  - z 21.09.2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz.U. Nr 207, poz. 2109 ze zm.);
  - z 29.06.2005 r. w sprawie powszechnej taksacji nieruchomości (Dz.U. Nr 131, poz. 1092);
- cztery rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju¹:
  - z 11.03.2014 r. w sprawie nadawania uprawnień zawodowych w zakresie szacowania nieruchomości (Dz.U. z 2018 r. poz. 586 ze zm.);

---

¹ W obecnej strukturze administracji rządowej ministrem właściwym w sprawach gospodarki nieruchomościami jest Minister Rozwoju (stan z roku 2020).

- z 12.06.2014 r. w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości (Dz.U. poz. 826);
- z 11.03.2014 r. w sprawie opłaty za postępowanie kwalifikacyjne oraz wysokości wynagrodzenia członków Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 516);
- z 10.02.2014 r. w sprawie postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej rzeczoznawców majątkowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 981);
- jedno rozporządzenie Ministra Finansów:
  - z 26.04.2019 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie czynności rzeczoznawstwa majątkowego (Dz.U. poz. 805).

2. Uzyskanie uprawnień rzeczoznawcy majątkowego

Ustawa o gospodarce nieruchomościami oraz rozporządzenie w sprawie nadawania uprawnień zawodowych w zakresie szacowania nieruchomości precyzują w szczególności:

- wymagania stawiane kandydatowi na rzeczoznawcę majątkowego;
- tryb postępowania, który prowadzi kandydata do uzyskania uprawnień w zakresie szacowania nieruchomości.

Szczegółową prezentację wymagań i trybu postępowania zmierzającego do uzyskania uprawnień w zakresie szacowania nieruchomości zawierają załączniki nr 1–2 do niniejszego rozdziału.

3. Wykonywanie zawodu rzeczoznawcy majątkowego

Zgodnie z art. 174 ust. 3 u.gosp.nier. rzeczoznawca majątkowy określa wartość nieruchomości, a także maszyn i urządzeń trwale związanych z nieruchomością. Opinię o wartości nieruchomości rzeczoznawca majątkowy sporządza na piśmie w formie operatu szacunkowego (art. 156 ust. 1 u.gosp.nier.).

Może on też sporządzać opracowania i ekspertyzy, niestanowiące operatu szacunkowego, których zamknięty katalog podaje art. 174 ust. 3a u.gosp.nier.

Rzeczoznawcę majątkowego obowiązują normy postępowania określone w art. 175 u.gosp.nier.

Zgodnie z art. 176 u.gosp.nier. rzeczoznawca majątkowy podlega wyłączeniu od udziału w szacowaniu nieruchomości (z urzędu, na wniosek własny lub osoby, której

interesu prawnego dotyczą czynności rzeczoznawcy) według zasad dotyczących pracownika administracji publicznej podlegającego wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie (zob. art. 24 k.p.a.).

Rzeczoznawca majątkowy niewypełniający obowiązków, o których mowa w art. 175 ust. 1–3 u.gosp.nier., podlega odpowiedzialności zawodowej.

Za niewypełnianie lub przekraczanie obowiązków zawodowych rzeczoznawca majątkowy może być ukarany karami dyscyplinarnymi. Może też ponosić odpowiedzialność cywilną i karną za konsekwencje błędów w wycenach i innych wykonanych opracowaniach.

Dyspozycje szczegółowe dotyczące wykonywania zawodu rzeczoznawcy majątkowego zob. rozdział II.

4. Doskonalenie kwalifikacji zawodowych rzeczoznawcy majątkowego

Artykuł 175 ust. 2 u.gosp.nier. nakłada na rzeczoznawcę majątkowego obowiązek stałego doskonalenia kwalifikacji zawodowych.

Dyspozycję tę rozwija rozporządzenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z 25.04.2018 r. w sprawie stałego doskonalenia kwalifikacji zawodowych przez rzeczoznawców majątkowych (Dz.U. poz. 811).

Zgodnie z tym rozporządzeniem doskonalenie kwalifikacji zawodowych z zakresu wyceny nieruchomości odbywa się przez:

- ukończenie organizowanych przez organizacje zawodowe rzeczoznawców majątkowych warsztatów specjalistycznych;
- ukończenie studiów wyższych, studiów trzeciego stopnia, studiów podyplomowych, szkoleń lub kursów;
- udział w konferencjach lub sympozjach naukowych;
- własne lub współautorskie publikacje książkowe;
- własne lub współautorskie artykuły w czasopismach fachowych.

Ocena spełnienia obowiązku doskonalenia kwalifikacji zawodowych przez rzeczoznawców majątkowych dokonywana jest w formie punktowej.

Liczbę punktów określa się zgodnie z tabelą stanowiącą załącznik do rozporządzenia. Corocznie rzeczoznawca majątkowy obowiązany jest do uzyskania co najmniej 12 punktów.

Dokumentację potwierdzającą wypełnianie tego obowiązku rzeczoznawca majątkowy przechowuje przez okres 5 lat.

5. Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej rzeczoznawcy majątkowego

Ubezpieczeniem obowiązkowym od odpowiedzialności cywilnej (OC) objęta jest odpowiedzialność cywilna związana z wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 174 ust. 3 i 3a u.gosp.nier. Obowiązek ubezpieczenia dotyczy rzeczoznawcy majątkowego prowadzącego działalność gospodarczą jednoosobowo lub w ramach spółki osobowej lub przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie szacowania nieruchomości.

Zasady ubezpieczenia reguluje rozporządzenie Ministra Finansów z 26.04.2019 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie czynności rzeczoznawstwa majątkowego (Dz.U. poz. 805).

Kopia aktualnego dokumentu ubezpieczenia stanowi załącznik do operatu szacunkowego, aktualizacji operatu lub sporządzanego przez rzeczoznawcę majątkowego opracowania albo ekspertyzy, o których mowa w art. 174 ust. 3a u.gosp.nier.

§ Spis aktów prawnych

- Ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
- Ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r. poz. 65 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 21.09.2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz.U. Nr 207, poz. 2109 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 29.06.2005 r. w sprawie powszechnej taksacji nieruchomości (Dz.U. Nr 131, poz. 1092)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 10.02.2014 r. w sprawie postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej rzeczoznawców majątkowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 981)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 11.03.2014 r. w sprawie nadawania uprawnień zawodowych w zakresie szacowania nieruchomości (Dz.U. z 2018 r. poz. 586 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 11.03.2014 r. w sprawie opłaty za postępowanie kwalifikacyjne oraz wysokości wynagrodzenia członków Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 516)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 12.06.2014 r. w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości (Dz.U. poz. 826)
- Rozporządzenie Ministra Finansów z 26.04.2019 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie czynności rzeczoznawstwa majątkowego (Dz.U. poz. 805)

Załącznik nr 1

Wymagania i tryb uzyskania uprawnień rzeczoznawcy majątkowego²

Poz.	Wymagania / tryb	
A	Ogólne	Pełna zdolność do czynności prawnych
		Niekaralność za przestępstwa mające znaczenie ze względu na wykonywany zawód rzeczoznawcy majątkowego.
		Zamknięty katalog takich przestępstw podaje art. 177 ust. 1 pkt 2 u.gosp.nier.
		Wyższe wykształcenie, kierunek i specjalność dowolne
B	Wykształcenie specjalistyczne	<p>Studia podyplomowe z zakresu szacowania nieruchomości: program zgodny z rozporządzeniem w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości lub</p> <p>studia wyższe, których program uwzględnia wymogi stawiane studiom podyplomowym, o których mowa wyżej. Wymagane potwierdzenie suplementem dyplomu lub zaświadczeniem uczelni</p>
C	Praktyka zawodowa	<p>Organizacja praktyk</p> <p>Organizatorami praktyk są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) związki stowarzyszeń rzeczoznawców majątkowych, w których co najmniej połowę członków stanowią rzeczoznawcy majątkowi, 2) izby gospodarcze, w których co najmniej połowę członków stanowią przedsiębiorcy, o których mowa w art. 174 ust. 7 pkt 1 u.gosp.nier. <p>Prowadzącymi praktykę zawodową mogą być wpisani na listę organizatora praktyk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rzeczoznawcy majątkowi prowadzący działalność zawodową nieprzerwanie przez okres co najmniej trzech lat w okresie pięciu lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o wpis na listę prowadzących praktykę zawodową, 2) przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie wyceny nieruchomości, 3) organizacje zawodowe rzeczoznawców majątkowych, 4) uczelnie.
		<p>Wniosek kandydata o odbycie praktyki zawodowej i wydanie dziennika praktyki kierowany jest do organizatora praktyki zawodowej.</p> <p>Kandydat wskazuje prowadzącego praktykę zawodową oraz dołącza jego zgodę na prowadzenie praktyki albo zwraca się o zaproponowanie prowadzącego praktykę.</p>
		<p>Dziennik praktyk</p> <p>Organizator praktyk wydaje kandydatowi dziennik praktyk oraz ustala prowadzącego praktykę, a także ustala harmonogram praktyki zawodowej, który stanowi załącznik do dziennika praktyki zawodowej.</p>
		<p>Czas trwania praktyki: minimum 6 miesięcy.</p> <p>Praktyka rozpoczyna się w dniu pierwszego wpisu i kończy w dniu ostatniego wpisu dokonanego w dzienniku praktyk.</p>
		<p>Przebieg praktyki dokumentuje dziennik praktyk; załącznikiem do dziennika jest harmonogram praktyk.</p> <p>W dzienniku praktyki zawodowej nie mogą być dokonywane zmiany lub poprawki, z wyjątkiem sprostowania omyłek pisarskich. Ewentualne zmiany lub poprawki mogą być zawarte w wyjaśnieniach kandydata załączonych do dziennika praktyki zawodowej.</p>

² Praktyka zawodowa i postępowanie kwalifikacyjne regulowane są przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 11.03.2014 r. w sprawie nadawania uprawnień zawodowych w zakresie szacowania nieruchomości (Dz.U. z 2018 r. poz. 586 ze zm.).

Publikacja jest kompleksowym opracowaniem problematyki gospodarki nieruchomościami, dotyczącym w szczególności kwestii wyceny nieruchomości. Opracowanie podejmuje zagadnienia z dziedziny:

- ekonomii, ze szczególnym uwzględnieniem spraw z zakresu bankowości, inwestycji w nieruchomości i rachunkowości,
- geodezji,
- planowania przestrzennego,
- budownictwa,
- rolnictwa i leśnictwa,
- statystyki i jej wykorzystania w analizach rynku nieruchomości,
- rzeczoznawstwa majątkowego,
- teorii wycen nieruchomości i jej praktycznego wykorzystania.

W obecnym wydaniu przy omawianiu problematyki wycen poszerzono prezentację możliwości wykorzystania elementów statystyki matematycznej do analizy rynku nieruchomości i wyceny nieruchomości.

Książka stanowi kompendium wiedzy potrzebnej wszystkim osobom, które zawodowo związane są z nieruchomościami i ich obsługą, a więc: rzeczoznawcom majątkowym oraz osobom, które przygotowują się do egzaminu państwowego otwierającego drogę do tego zawodu, a także wszystkim tym, którzy stykają się z szeroko pojętą problematyką nieruchomości: sędziom, radcom prawnym i adwokatom, również bankowcom i pracownikom administracji państwowej i samorządowej. Książka zainteresuje też zarządców nieruchomości i pośredników w obrocie nieruchomościami.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8187-704-6

WOLTERS KLUWER POLECA

